

13 Přílohy

13.1 Doporučení pro management školy

Na základě zjištěných dat mohu managementu školy doporučit, pravidelné plánování vzdělávání učitelů s výhledem do budoucna, ale i plánování v relativně krátkém horizontu pro období školního roku.

V plánech je vhodné jako prioritu vyznačit vzdělávání v oblastech informačních a komunikačních technologií, které je dobré rozfázovat na oblasti – například. práce s interaktivní tabulí, základy práce s počítačem, práce v grafickém editoru apod., ale také do vzdělávání zapojit všechny učitele přihlédnutím k využití dané technologie.

Vzdělávání v oblastech informačních a komunikačních technologií je v souladu s vývojovým společensko-technologickým trendem, rozvojem dalších komunikačních kanálů, ale i v souladu s vizí ministerstva školství, které se v následujících letech více zaměří na vzdělávání pedagogů v oblasti ICT a digitalizaci škol.

V souvislosti s tím zmiňme i testování ICILS 2013, které prověřovalo počítačovou a informační gramotnost žáků. K počítačově gramotným žákům jsou potřeba i počítačově gramotní vyučující, kteří jsou schopni jim předat důležité informace v rámci standardního uživatelského prostředí.

Pokud budou na škole učitelé, kteří ovládají základní práce s počítačem a internetem, je možné naplánovat pro tyto učitele e-learningové kurzy, prostřednictvím kterých mohou rozvíjet své znalosti například v kurzu zaměřeném na pedagogiku, psychologii nebo aprobační předměty. S přihlédnutím k možnosti vzdělávat se o prázdninách, protože není vhodné a konstruktivní, aby se učitelé vzdělávali po večerech. Kurzy a jiné vzdělávací aktivity je vhodné směřovat do dopoledních popřípadě odpoledních hodin.

Pro přehlednost aktuálního stavu znalostí a dovedností v rámci informačních a komunikačních technologií, je vhodné vytvořit tabulku, která bude vykazovat jednotlivé vyučující a jejich znalosti a schopnosti, které v rámci daného požadavku sledujeme. Tabulku je vhodné rozčlenit do jednotlivých sekcí a zapisovat do ní jednotlivá splnění včetně data. Míru sledovanosti jednotlivých dovedností a znalostí si musí stanovit každá škola, respektive její management podle svých nároků. Na druhou stranu je vhodné v

momentě, kdy nastoupí do pracovního poměru nový učitel, který v předchozích letech získal osvědčení v rámci absolvování kurzu v grafice, tabulku rozšířit a zpracovat získané informace přestože jsme dosud neevidovali grafické znalosti učitelů. Je možné, že v budoucnu tyto znalosti budeme vyžadovat. Na základě přehledné tabulky víme, že již jednoho pedagoga, který grafický kurz má absolvovaný máme a můžeme se rozhodnout, jestli ostatní učitele bude školit on nebo jestli se vyhledá vhodný kurz, na který vyšleme ostatní učitele. Využívání vlastních zdrojů v rámci vzdělávání učitelů je velmi vhodný krok v momentě, že potřebujeme ušetřit čas, peníze a využít volný den, například pololetních prázdnin.

Některé kurzy mohou být vedeny učitelem z vlastních zdrojů a ten může využívat například prostředí LMS Moodle, které správce sítě dané školy připravil, aby školil prostřednictvím on-line technologie své kolegy. Není podmínka, aby kurz byl čistě e-learningového rázu, je možné prostředí využít na umístění vytvořených vzdělávacích materiálů, odkazů na webové stránky, které jsou zaměřené na oblast vzdělávání, různé zkušební testy, které si mohou učitelé vyplňovat. Vzdělávací prostředí můžeme také využít na testování znalostí učitelů.

Management školy má možnost si definovat své standardy, ve kterých bude přesně stanoveno jaké znalosti a dovednosti má mít pedagog, který bude mít v tabulce zaškrtnuto, že má splněné Základy práce s počítačem. V současné době by tyto základy měl mít každý absolvent vysoké školy a vzhledem k tomu, že jsou technologie velmi rozšířené, lze očekávat, že základní znalosti má mít každý učitel. Proto je vhodné jen získat informaci o stavu znalostí a dovedností jednotlivých učitelů a tyto základy ověřovat na pracovišti. Pokud se zjistí, že některý z učitelů není schopen ovládat počítač ani na této úrovni, je potřeba jej proškolit některým z učitelů z vnitřních zdrojů, nebo externím pracovníkem, popřípadě uvolnit učitele na docházkový kurz Základy práce s počítačem. V tomto případě bych v žádném případě nedoporučovala e-learningové kurzy, protože je potřeba, aby informace, které učitel dostane, ihned vyzkoušel a snažil se je fixovat, aby je ihned nezapomněl.

Přehledná tabulka nám může poskytovat i informace o činnostech, které mohou být brány jako automatické, ale učitel, který například DVD přehrávač nevlastní jej ani nemusí umět pouštět, což se může projevit jako problém v momentě, kdy bude jako zadavatel u státní maturitní zkoušky z anglického jazyka, kde v rámci zkoušky studenti

mají i část poslech, kde se jim z připraveného DVD pouští ukázka, kterou následně oni zpracují. Pokud zjistím, že učitel neumí pracovat s dvd přehrávačem, je nutné jej dokonale proškolit, aby nedošlo vzhledem k nedostatečným znalostem a dovednostem k problému.

Tyto tabulky je možné vytvářet i pro jiné znalosti a dovednosti učitelů. Je pravda, že osvědčení, certifikáty a jiná potvrzení mají učitelé ve svých složkách, ale jestliže dojde k vyhledávání dat v jednotlivých složkách, dojde ke ztrátě času, který mohl být využit efektivněji. Tabulka, která bude tvořena nejlépe pomocí softwaru MS Excel, bude přehledná a data vyčteme rychle. Samozřejmě je možné tabulku vytvářet i v programu MS Word. Volba softwaru je čistě na výběru managementu v souladu s ostatními dokumenty školy.

Výhody tabulky ocení převážně velké školy, kde je zaměstnán větší počet učitelů, kde již nemůžeme znát učitele tak dobře jako v malých školách, kam dochází pár učitelů, kteří se navzájem mezi sebou velmi dobře znají. Také je vhodná tam, kde je větší fluktuace zaměstnanců, protože těžko si pak budeme udržovat přehled o všech zaměstnancích.

Tabulku vzdělávání učitelů v oblastech informačních a komunikačních technologií je velmi vhodné využívat i při tvorbě plánování vzdělávání na daný školní rok, kdy je možné ji využít k tvorbě plánu v souladu s cíli školy, které si management stanoví.

S tabulkou a záměrem soustavného vzdělávání v oblastech informačních a komunikačních technologií, ale také se záměrem soustavného vzdělávání prostřednictvím těchto technologií mají být všichni učitelé seznámeni na začátku školního roku. Dále by učitelé měli být seznámeni s plány vzdělávání a měla by každému být vytvořena nabídka kurzů, které mohou absolvovat. Pokud si management školy dobře sestaví vzdělávací nabídku, volba kurzu sice zůstane na učiteli, ale výrazně to neovlivní záměry vzdělávacích aktivit, které management na školní rok naplánoval. Nesmíme zapomenout na nabídku individuálních kurzů, které si mohou učitelé zvolit na základě svých individuálních potřeb.

Ukázka tabulky

Jméno učitele	Základy práce s počítačem	Práce s interaktivní tabulí Activ Board	Práce s interaktivní tabulí Smart Board	Práce s tabletem ve výuce	Práce se smartfonem ve výuce	Ovládání DVD přehrávače	Ovládání skeneru	Ovládání softwaru Bakaláři - učitel	Ovládání softwaru Bakaláři - správce
Alois Nový	24.01.2010	15.06.2011		12.03.2013					
Bětko Stará	15.02.2009					15.02.2013			
Cecílie Střední	26.10.2011			12.03.2013					

V souvislosti s technologiemi je velmi vhodné, aby se učitelé soustavně vzdělávali v anglickém jazyce, protože mnoho poznatků je prezentováno na zahraničních serverech a na našich stránkách se nemusí tyto informace vůbec vyskytnout. Dále je možné, že některé druhy softwaru, které budou nainstalovány ve školních počítačích, nebudou mít český překlad. Menu a jiné příkazy budou v anglickém jazyce, a pokud učitel nebude disponovat jazykovými znalostmi alespoň na úrovni, aby mohl pracovat v anglickém prostředí daného programu, nebude schopen efektivně v programu pracovat. Bude pracovat pokusem pokus omyl a práce mu zabere velmi mnoho času. Opět zde dochází k neefektivnosti práce. Cílem by mělo být vzdělávání učitelů s co nejmenším zatížením učitele.

Velmi vhodné je zajistit, aby učitelé byli vybaveni počítačem a internetem v zaměstnání, popřípadě umožnit těm, kteří nebudou mít doma tyto technologie, využívat zařízení doma místo počítače jim poskytnout notebook. Nemůžeme počítat s tím, že učitel, který nebude pracovat každý den s počítačem a internetem bude schopen aktivně pracovat, pokud jej k počítači posadíme jednou měsíčně. Stejně tak, jako se zapomíná cizí jazyk, který aktivně nepoužíváte se zapomínají postupy, které jsou nutné pro práci ve vybraném softwaru, při práci s počítačem a jiné znalosti.

Vhodné je zakoupit alespoň jednu e-book čtečku naplněnou odbornou literaturou a nabízet jí k zapůjčení pedagogům. Samozřejmostí by mělo být zapůjčení čtečky knih domů. Počet čteček by měl být závislý také na velikosti pedagogického sboru. Pokud budu mít 50 učitelů a budu vědět, že se všichni maximálně vzdělávají a čtou, těžko jedna čtečka uspokojí všech padesát učitelů. Na druhou stranu pokud budu vědět, že 80 % učitelů z padesáti zaměstnanců se nevzdělává pomocí knih, ale prostřednictvím internetu, vzniká dost velký předpoklad, že po zakoupení většího počtu čteček knih se nebudou využívat a dojde k zjištění, že finance nebyly dostatečně efektivně využity.

Dalším podnětem je finanční záležitost, kdy by učitelé neměli platit kurzy, kterými si rozšiřují znalosti a dovednosti důležité pro výuku, vedení třídy apod. Naopak je vhodné podpořit nějakou úlevou učitele, pokud se budou chtít realizovat v zájmových kurzech, protože realizace mimo práci je velmi důležitá z psychologického hlediska.

Každý učitel by měl mít možnost dostatečného odpočinku, a proto není vhodné učitele vzděláváním přetěžovat. Je důležité dodržovat hygienická pravidla jak pro práci, tak pro učení.

Otázkou dále zůstává, jak by měla být vybavena současná škola, když už budeme mít vzdělané učitele v oblasti ICT, kteří se pomocí informačních a komunikačních technologií vzdělávají? Na to není jednoduchá ani jednoznačná odpověď. Velkou roli hraje typ školy, jistě jiné nároky budou na školu základní a jiné na střední a to vzhledem k RVP, kdy na žáky středních škol jsou kladeny jiné nároky. Zde se RVP odrazí nejen na výukovém obsahu, ale i na technologiích, kterými je škola vybavena. Zjednodušeně lze říci, že čím starší děti pedagog učí, tím využívá náročnější a složitější technologie pro vzdělávání a také o to vyšší znalosti a dovednosti učitel musí prokázat v práci s informačními a komunikačními technologiemi i pro své sebevzdělávání. Další velmi významnou oblastí je finanční částka, kterou škola na technické vybavení disponuje.

Obecně snad lze říci, že základem v dnešní době, by měl být kvalitní server a rychlý internet. Počítač k dispozici v každé třídě, alespoň jeden a v kabinetech pro každého učitele. Je jedno, jestli zde bude počítač nebo notebook. Dále by škola měla disponovat cd a dvd přehrávači, interaktivními tabulemi, tablety v minimálním počtu největší třídy, televize, digitální projektory, vizualizéry. Důležitým komunikačním prostředkem jsou webové stránky školy, podpora studentů například prostřednictvím Moodlu nebo iTřídy (jak již bylo zmíněno oba LMS je možné využívat zdarma). Všude by měl být dostupný

kancelářský balík programů MS Office, webový prohlížeč, software na promítání filmů například KM Player (tento software je velmi výhodný, protože je zdarma a navíc přehraje většinu formátů), prohlížeč dokumentů PDF a jiné například výukové softwary.

Management školy má mít zájem o informační a komunikační technologie a jejich integraci nejen do školy, ale i do vzdělávání žáků i učitelů. Jedním z kroků v souladu s informační společností je i zřízení WIFI připojení minimálně v určitých částech školy, kde je možné využívat WIFI připojení a aktivně tak provozovat m-learning a nebo dokonce u-learning, pokud vzdělávání budeme mít nadřazené školním aktivitám.

Učitelé, jejich dovednosti, znalosti, schopnosti, osobnosti jsou nejcennější bohatství, které škola má. K čemu bude managementu školy perfektně propracovaný vzdělávací program, pokud nebude zaměstnávat schopné lidi, kteří dokážou vzdělávací program pomocí moderních technologií uvést v praxi. Samozřejmě, i když si management bude své výborné zaměstnance hýčkat a bude do jejich vzdělávání investovat je zde riziko, že učitel dostane výhodnější nabídku, ale toto riziko by nemělo být důvodem, proč měnit bohatství ve formě učitelů za pouhé zaměstnance, kteří pouze odpracují svou týdenní pracovní dobu a tím to končí, protože „každý je nahraditelný“.

Závěrem snad je potřeba zdůraznit, že technologický vývoj nezastavíme stejně tak jako nezastavíme jeho integraci do vzdělávání. Je načase přijmout tento fakt a snažit se využít všechny možnosti k rozvoji, které jsou nám nabízeny.

13.2 Dotazník

Vzdělávání učitelů

Dovoluji si vás požádat o vyplnění krátkého anonymního dotazníku, který umožní zmapovat okolnosti dalšího vzdělávání učitelů. Dotazník Vám zabere cca 10 minut. Výsledky dotazníkového šetření budou použity v diplomové práci, která nese název Problematika využívání ICT technologií ve vzdělávání pedagogických pracovníků. Práce mapuje problematiku a díky vaší podpoře umožní vedoucím pracovníkům získat přehled o současném stavu v možnostech, potřebách vzdělávání učitelů prostřednictvím ICT technologií.

Jste zaměstnán/a jako učitel/ka? (Vyberte jednu možnost)

Ano

Ne

Jestliže jste odpověděli na tuto otázku NE, dotazník dále nevyplňujte. Velice děkuji za ochotu.

1. Vzděláváte se v oblasti ICT (Informačních a komunikačních technologií)? (Vyberte jednu odpověď.)

Ano

Ne

2. Pracujete v Praze? (Vyberte jednu odpověď.)

Ano

Ne

3. Ke vzdělávání využívám: (Zaškrtněte 3 nejčastější možnosti.)

Navštěvuji kurz

Studuji on-line kurz

Knihy

Časopisy

Pročítám odborné internetové stránky

Využívám docházkový kurz s on-line

Využívám chat

Využívám diskusní fóra

Studuji na VŠ

Využívám školení v zaměstnání

4. Využíváte e-portfolio? (Vyberte jednu odpověď.)

- Ano Ne

5. Jaké jsou vaše možnosti: (Vyberte všechny platné odpovědi.)

- Mám k dispozici počítač s internetem v práci
 Mám k dispozici počítač s internetem doma
 Nemám možnost využívat počítač a internet
 Počítač a internet využívám jinde, např. knihovna
 Mohu využívat pouze počítač, k internetu nikde nemám

6. Jakému typu vzdělávání dáváte přednost? (vyberte maximálně 3 možnosti.)

- On-line
 Docházkové kurzy, semináře, přednášky, workshopy
 Webinář
 Videopřednášky, podcasty
 Screencasty , videonávody
 Off-line kurzy
 Sociální sítě

7. Setkal/a jste se někdy s prostředím nějakého LMS systému? (Vyberte všechny platné možnosti.)

- Ne Nevím co to je
 Ano, Moodle Ano, iTřída
 Ano, WebJet Ano, eDovo
 Ano, název si Ano, uveďte jaký

8. K vzdělávání využíváte: (Vyberte všechny platné možnosti.)

☐ Počítač	☐ Notebook
☐ Smartphone (chytrý telefon)	☐ Tablet
☐ Internet	☐ Čtečku knih
☐ Jiné, uveďte jaké	____

9. Zaškrtněte, co potřebujete, abyste se mohli vzdělávat? (Vyberte maximálně 5 možností.)

Potřebuji:

☐ více času	☐ peníze
☐ klid	☐ počítač
☐ smartphone	☐ tablet
☐ čtečku knih	☐ motivaci
☐ být v nestresovém prostředí	☐ denní světlo
☐ větší podporu zaměstnavatele	
☐ jiné, uveďte	____

10. V kterou dobu se nejraději vzděláváte?: (Vyberte jednu odpověď.)

☐ Ráno	☐ Dopoledne
☐ Po obědě	☐ Odpoledne
☐ Večer	☐ V noci

11. Jak hodnotíte své schopnosti v ovládní technologických zařízení?
(Vyberte jednu odpověď.)

- Nadstandardní Velmi dobré
- Nemám problém s ovládním
- Co se naučím, ovládám bez problémů, nové věci mi dělají problém
- Občas tápu na co kliknout, co stlačit, jak ovládat zařízení
- Ovládám jen nezbytně nutné funkce
- Ovládám maximálně mobilní telefon
- Neovládám nic

12. Kde máte na internetu svůj profesní profil? (Vyberte všechny platné odpovědi.)

☐ Nemám žádný	☐ Pouze životopis
☐ Nechci mít	☐ Digifolio
☐ Nevím, že to jde	☐ Eportfolio.org
☐ Využívám vlastní webové stránky	☐ Bu.edu
☐ Umim.to	
☐ Jiné, uveďte kde	____

13. Vyberte, které aktivity vzdělávání na internetu by vás bavily nejvíce: (Vyberte maximálně 5 možností.)

☐ Výuková videa	☐ Četba textů
☐ Vyplňování	☐ Přetahování textů
☐ Doplnění textů	☐ Hlasová výuka
☐ Poslech a doplnění textu	☐ Rébusy
☐ Propojování	☐ Malování
☐ Zaškrťovací testy	
☐ Jiné, uveďte jaké	____

14. Pokud byste měli navštívit nějaký kurz, jaký zvolíte? (Vyberte maximálně tři možnosti.)

- Kurz pro správce
- Kurz textový editor, tabulkový kalkulátor - např. MS Word, MS Excel
- Kurz na tvorbu prezentace a prezentování např. MS PowerPoint a prezentační techniky
- Grafický kurz - vektorová nebo bitmapová grafika, např. na Corel Draw, Photoshop
- Kurz - základy práce s počítačem
- Kurz - Obsluha počítače pro pokročilé uživatele
- Kurz - práce s interaktivní tabulí
- Kurz práce s tabletem a jeho využití ve výuce
- Kurz práce se smartfonem a jeho využití pro výuku
- Jiný kurz, uveďte jaký

15. Uvedte, jak se nejčastěji vzděláváte: (Vyberte jednu odpověď.)

- o samotě
- ve dvojici
- menší skupina (3-6 lidí)
- střední skupina (7-20 lidí)
- velká skupina (nad 20 lidí)

16. Uvedte, kde se nejčastěji vzděláváte: (Vyberte maximálně 3 možnosti.)

- V domácím prostředí
- V zaměstnání
- Na kurzu
- V dopravním prostředku - bus, tram, metro
- V knihovně, studovně
- V restauraci, kavárně apod.
- V parku
- Jinde, uveďte kde

17. Informační a komunikační technologie ke vzdělávání: (Vyberte jednu odpověď.)

- nevyžívám, nebaví mě se jejich prostřednictvím vzdělávat
- nevyžívám, neumím s nimi zacházet
- nevyžívám, mám strach, že něco pokazím
- nevyžívám, takové vzdělávání mi není dostupné
- nevyžívám, ještě jsem se neseťkal/la s takovým vzděláváním
- využívám a upřednostňuji takové vzdělávání
- využívám, přibližně ve stejné míře jako jiné
- využívám, ale málo, raději volím jiné formy

18. Pomocí jakých zahraničních webových stránek se vzděláváte? (Vyberte všechny platné odpovědi.)

Zahraniční servery ke vzdělávání nevyužívám

Studuji kurzy na zahraničních školách

Čtu cizojazyčné materiály

Jiné, uveďte jaké

19. Jaké jazyky ke vzdělávání využíváte? (Vyberte všechny platné odpovědi.)

Čeština

Slovenština

Angličtina

Němčina

Francouzština

Španělština

Italština

Ruština

Jiný jazyk, uveďte

20. Uveďte důvody, proč používáte technologie (počítač, mobil, smartphone, tablet apod.) ke vzdělávání: (Vyberte všechny platné odpovědi.)

Nevyužívám je

Baví mě práce s technologiemi

Technologie mi šetří čas

Snadno vše mohu opravit

Mohu se vzdělávat kdekoliv

Technologie mám propojené, jsou součástí mého života

Mohu se vzdělávat pomocí her

Všechny informace mám při sobě

Jiné, uveďte jaké

21. Jaký prostor využíváte k ukládání svých digitálních materiálů? (Vyberte všechny platné odpovědi.)

Doogle Disk, SkiDrive, DropBox aj.

Vlastní webové stránky

Mobilní telefon

Notebook

Počítač

USB flash paměť

iTřídú, Moodle apod.

Jiné, uveďte jaké

22. Myslíte si, že se technologie (počítače, mobily, tablety apod.) stanou nutnou součástí vzdělávání? (Vyberte jednu odpověď.)

Ano

Ne

Nemám na to názor

Věřím, že budou velmi důležité

Vzdělávat se bude dát i bez nich

Nedokážu to odhadnout

Máte jiný názor, uveďte

Velice vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Pokud si přejete zaslat výsledky dotazníkového šetření, napište si o ně na adresu polivkova.l@seznam.cz. Do předmětu prosím uveďte heslo DIPLOMKA.

S přáním hezkého dne

Bc. Lucie Polívková, DiS.